

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

HE 204/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Kuntaliitolta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseen tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi siten, että siihen lisätäisiin väliaikaisesti säännökset sähköenergia-laskujen perusteella myönnettävästä kotitalousvähennyksestä. Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua verojaostolle asiasta.

Esityksen taustalla on Venäjän sota Ukrainassa, joka on radikaalisti muuttanut paitsi suomalaista ja eurooppalaista turvallisuusympäristöä, myös talouden tilaa ja näkymää. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan Eurooppaa uhkaa perustarpeisiin – lämmitykseen, ruokaan tai kulutushyödykkeisiin – kohdistuva niukkuus, joka johtaa myös hintojen nousuun. Esimerkiksi sähkön hinta on viime aikoina noussut merkittävästi. Harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa sähkön hinnan nousu uhka vaikeuttaa erityisesti sähkölämmitteisissä omakoti- tai rivitaloissa asuvien pieni- ja keskituloisten toimeentuloa.

Esityksen vaikutusarvioissa useita merkittäviä epävarmuustekijöitä

Sähköenergialaskujen perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen arvioidaan hallituksen esityksessä vähentävän kuntien verotuloja yhteensä 16 miljoonaa euroa. Vaikutusarvioon liittyy kuitenkin useita huomattavia epävarmuustekijöitä, joita myös hallituksen esityksessä nostettiin esille.

Epävarmuutta liittyy erityisesti kotitalouksien sähkösopimuksen hintoihin sekä paljonko sähköenergiaa käytetään. Hintamuodostukseen vaikuttaa muun muassa kaasun saatavuus ja tuleeko tulevasta talvesta leuto vai kylmä ja kuinka sateinen ja tuulinen. Samat seikat vaikuttavat myös siihen, paljonko kotitaloudet kuluttavat sähköä.

Kotitalousvähennys tehdään maksettavasta verosta. Vähennystä ei siis saa hyväkseen, mikäli vähennettävää tuloveroa ei kerry tulojen vähäisyyden vuoksi. Tulonjakovaikutuksiltaan kotitalousvähennys ei kohdistu kysyntään

kovin tasaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan erillistä tukimuotoa, joka olisi niiden käytettävissä, jotka eivät saa kotitalousvähennyksen veroetua hyväkseen. Nämä tukimuodot (kotitalousvähennys ja yleinen sähkötuki) muodostavat kokonaisuuden, jota on syytä tarkastella kuluttaja-vaikutuksia arvioitaessa.

Kotitalouksien sähkön hintajoustoksi on esitetty -3 prosenttia ja -17 prosenttia väliltä, mutta jouston arvo vaihtelee johtuen mm. yllä mainituista epävarmuustekijöistä. Vaikutusarviossa käytetty -7 prosentin sähkön hintajoustoa kaikille kotitalouksille on todennäköisesti perusteltua, koska Tilastokeskuksen vuoden 2016 kulutustutkimusaineistoa tarkempaa aineistoa ei ole käytössä. Siitä, miten verotulomenetykset tosiasiallisesti kohdistuvat yksittäiseen kuntaan, ei vaikutusarvioita tehtäessä myöskään ole ollut käytettävissä aineistoa. Kompensoinnit tullaan kohdistamaan kunnille asukasluvun perusteella. Arvioihin sisältyvien epävarmuustekijöiden johdosta tälle kompensointitavalle ei liene vaihtoehtoja.

Muilta osin Kuntaliitolla ei ole esitykseen huomautettavaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Benjamin Strandberg
Asiantuntija